

Anexa 2 la Nr. IIADX/38/22.01.2025

Raport de cercetare al Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” pe anul 2024

Programul I, *Izvoarele Evului Mediu Românesc și Istorie Socială*, coordonat de dr. Petronel Zahariuc, CS I, cuprinde **1 proiect fundamental al Academiei Române**:

1. *Documenta Romaniae Historica*, seria A. *Moldova*, vol. XIII (1611-1612), termen final 31 decembrie 2025.

prof. univ. dr. Petronel Zahariuc, CS I (1/2 normă)

dr. Silviu Văcaru, CS I

dr. Marius Chelcu, CS II

dr. Cătălina Chelcu, CS II

dr. Sorin Grigoruță, CS III

dr. Mihail Ciobanu, ACS

Programul II, *Stat și societate în perioada modernizării și construcției naționale românești, secolele XIX-XX*, coordonat de dr. Liviu Brătescu, CS II, cuprinde 5 proiecte:

1. *Memorie și construcție identitară în România modernă (1866-1914). Actori, forme și obiective*, dr. Liviu Brătescu, CS II, termen final 31 decembrie 2024.
2. *Lascăr Catargiu și metamorfozele elitei conservatoare românești (1871 – 1891)*, dr. Simion-Alexandru Gavriș, CS III, termen final 31 decembrie 2025.
3. *Elitele politice din Principatul Moldovei (1774-1832): familii, rețele, solidarități și mobilități sociale. O bază de date*, dr. Mihai-Cristian Amărieuței, CS, termen final 31 decembrie 2024.
4. *Grigorie M. Buiucliu, politician și om de cultură*, dr. Remus Tanasă, ACS, termen final 31 decembrie 2024.
5. *Percepțiile modernității în scrisul istoric românesc. De la cronicari și Dimitrie Cantemir la iluminiști și romantici.*, prof. univ. dr. Gheorghe Cliveti, CS I, termen final 31 decembrie 2024.

Programul III, *Cultură și modernizare în România, secolele XIX-XX*, coordonat de dr. Mihai Chiper, CS II, cuprinde 6 proiecte:

1. *Legislația învățământului în Moldova modernă (1832-1862)*, dr. Leonidas Rados, CSI, termen final 31 decembrie 2025.

2. *Reprezentări despre timp în cultura istorică a secolelor XX-XXI*, dr. Andi Mihalache, CS I, termen final 31 decembrie 2025.

3. *Oglinda națiunii: statistică și nation-building (1859-1914)*, dr. Mihai Chiper, CS II, termen final 31 decembrie 2024.

4. *Reformele școlare în România modernă*, dr. Cătălina Mihalache, CS I, termen final 31 decembrie 2025.

5. *A lăsa – a dărui – a dona. Utilitatea și morala unei aparente sinonimii. Despre binele public în lumea românească*, dr. Alexandru Istrate, CS III, termen final 31 decembrie 2025.

6. *Istoriografia română de la cronică la discursul postmodern*, acad. Alexandru Zub, acad. CS I, termen final 31 decembrie 2024.

Programul IV, *Public și privat în România secolului XX*, coordonat de dr. Cătălin Turliuc, CS I, cuprinde 5 proiecte:

1. *Criza din România anilor 80 și modul în care aceasta este reflectată în documentele Securității*, dr. Sorin Ivănescu, CS III, termen final 31 decembrie 2025.

2. *Revolte țărănești în ultima etapă a colectivizării agriculturii din România, 1957-1962*, dr. Dorin Dobrinu, CS III, termen final 31 decembrie 2024.

3. *Public și privat în România secolului XX. Comunizarea țării și asociaționismul fraternalist 1944-1948*, dr. Cătălin Turliuc, CS I, termen final 31 decembrie 2024.

4. *Raționalizarea culturii în România celui de-al doilea deceniu interbelic: provocări sociale și instituționale*, dr. Marian-Ionuț Hariuc, CS, termen final 31 decembrie 2024.

5. *Diplomați români pe timp de pace și de război*, dr. Bogdan-Alexandru Schipor, CS II, termen final 31 decembrie 2025.

Programul V, *România în relațiile internaționale (secolele XIX-XX)*, coordonat de dr. Flavius Solomon, CS I, cuprinde 1 proiect fundamental al Academiei Române (cu trei teme individuale incluse) și 1 proiect individual:

1. *Documente consulare și diplomatice ale reprezentanților Marilor Puteri în România, 1877-1916*, dr. Flavius Solomon, CS I (coordonator), proiect fundamental al Academiei Române, termen 31.12.2024.

2. *Rapoarte diplomatice ruse din România (1906-1911)*, dr. Flavius Solomon, CS I, termen final 31 decembrie 2024.

3. *Rapoarte diplomatice ruse din România (1906-1911)*, dr. Andrei Cușco CS, termen final 31 decembrie 2024;

4. *Relațiile dintre România și Marea Britanie în anii 1951-1953*, dr. Dumitru-Alexandru Aioanei, CS, termen final 31 decembrie 2024.

5. *Relații economice între Republica Populară Română și Statele Unite ale Americii (1960-1964)*, dr. Paul Nistor, CS II, termen final 31 decembrie 2026.

La toate acestea se adaugă proiectele prioritare ale Academiei Române la care colaborează cercetătorii Institutului.

Institutul „A.D. Xenopol” numără 27 de cercetători (doi cercetători cu jumătate de normă), dintre care 7 conducători de doctorat. Se adaugă trei studenți doctoranzi:

1. Vieru (Dăscălescu) Adriana (a susținut teza de doctorat în 31 octombrie 2024)
2. Huțu Dănuț (finanțare de la buget până în octombrie 2022)
3. Basma Bogdan (finanțare de la buget din noiembrie 2022).

Lista parteneriatelor și colaborărilor instituționale dezvoltate de Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași:

Interne:

1. Acord de parteneriat între Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași și Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” al Academiei Române, Filiala Iași. Scopul parteneriatului este reglementarea colaborării între cele două instituții în vederea derulării proiectului „Conferințele Bibliotecii Județene Iași”.

2. Acord de colaborare între Institutul Bucovina al Academiei Române și Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” al Academiei Române, Filiala Iași. Scopul parteneriatului este constituirea unor echipe mixte de cercetători pentru studierea unor teme fundamentale, aplicarea în comun pentru granturi, acordarea de consultanță instituțiilor publice și private.

3. Acord de colaborare între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc. Obiectul acordului îl constituie realizarea de evenimente științifice comune, realizarea unor proiecte editoriale comune, asigurarea accesului la biblioteci și arhive științifice, implementarea în comun a unor proiecte științifice.

4. Acord de colaborare între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Asociația – Societatea de Științe Istorice „A.D. Xenopol”, cu prilejul organizării Conferinței Anuale a Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”.

5. Acord de parteneriat între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Primăria Municipiului Iași privind organizarea Conferinței Anuale a „Institutului de Istorie A.D. Xenopol” Iași.
6. Acord de colaborare între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Istorie. Obiectul acordului îl constituie realizarea de evenimente științifice comune, realizarea unor proiecte editoriale comune, asigurarea accesului la biblioteci și arhive științifice, implementarea în comun a unor proiecte științifice.
7. Acord de parteneriat între Institutul Național al Patrimoniului și Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”. Obiectul acordului îl reprezintă scanarea digitală și expunerea online a publicațiilor Institutului în vederea promovării și diseminării rezultatelor activității de cercetare.
8. Acord de colaborare între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași. Obiectul acordului îl constituie realizarea de evenimente științifice comune, realizarea unor proiecte editoriale comune, asigurarea accesului la biblioteci și arhive științifice, implementarea în comun a unor proiecte științifice.
10. Acord de colaborare între Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” și Agenția Națională pentru Arie Naturale Protejate, Direcția Silvică Iași, Muzeul Național militar „Regele Ferdinand I”, Asociația Reditu lui Tătar și Asociația Iași Detectează. Obiectul acordului îl constituie realizarea de evenimente științifice comune.

Externe:

1. Colaborare cu Accademia di Romania in Roma, Italia în scopul documentării și organizării unor manifestări științifice prin participarea cercetătorilor institutului nostru.
2. Colaborare cu Universitatea Adam Mickiewicz, Poznan, Polonia în scopul documentării și organizării unor manifestări științifice prin participarea cercetătorilor institutului nostru.
3. Colaborare cu Södertörn University, Stockholm, Suedia, în scopul documentării și organizării unor manifestări științifice prin participarea cercetătorilor institutului nostru.
4. Colaborare cu Agenția Națională a Arhivelor, Chișinău, Republica Moldova, în scopul documentării cercetătorilor institutului nostru în realizarea temelor de plan.
5. Colaborare cu Academia de Științe a Austriei, Viena, Austria, în scopul documentării cercetătorilor institutului nostru în realizarea temelor de plan.
6. Leonidas Rados, membru în *La Commission Internationale pour l'Histoire des Universités/International Commission for the History of Universities*, comisie subordonată Congresului Internațional de Științe Istorice.
7. Bogdan Alexandru Schipor, membru al Comisiei Mixte de Istorie Româno-Cehă.
8. Leonidas Rados, cercetător asociat al Laboratorului TEMOS – Temps, Mondes, Sociétés, Franța.

Rezultate notabile:

1. *Documenta Romaniaae Historica*, seria A. Moldova, vol. X (1599-1603), vol. întocmit de Petronel Zahariuc, Marius Chelcu, Cătălina Chelcu, Sorin Grigoruță, Silviu Văcaru, Ed. Academiei Române, București, 2024, 801 p;
2. Flavius Solomon, Andrei Cușco, Alexandr Stâkalin, eds., *Rapoarte diplomatice ruse din România (1909-1911) / Дипломатические документы российских представителей в Румынии (1909-1911)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 545 p. (= Documente privind istoria românilor, Colecția Eudoxiu Hurmuzaki, seria 3, vol. X; seria Documenta Diplomatica, vol. IV);
3. *Departamentul Criminalicesc în Moldova (1799-1828). Condiții de sentințe*, volumul III (1822-1828), editori Silviu Văcaru, Cătălina Chelcu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 603 p.;
4. Andrei Cușco, Victor Taki, *Basarabia în componența Imperiului Rus, 1812-1917*, traducere din limba rusă de Vsevolod Ciornei, Chișinău, Editura Cartier, 2024, 420 p.;
5. Adrian Cioflâncă, Felicia Waldman, Anca Tudorancea, Carol Iancu, Adriana Radu, Bogdan-Florin Romandaș, *Istoria Evreilor. Holocaustul. Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, București, Editura Corint, 2024, 120 p.;
6. Gheorghe Cliveti, *Contribuții la sinteza de istorie modernă. Sistemul de state, concertul european, marile alianțe și originile Primului Război Mondial*, vol. I, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 570 p.;
7. Gheorghe Cliveti, *Contribuții la sinteza de istorie modernă. Emergența României – acțiune națională și implicații europene*, vol. II, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 599 p.;
8. *Frânturi din trecut: putere, societate, diplomație. Lucrările Conferinței Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”*, ediția II-III, editat de Marius Chelcu și Dorin Dobrinu, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 437 p.;
9. Leonidas Rados, Mihai-Cristian Amărieuței, Alexandru D. Aioanei (editori), *Provocările istoriei. Concepte, surse, metodologii*. Lucrările Conferinței Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”, Ediția a IV-a, 2023, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, 582 p.;
10. Cătălina Chelcu, *Le testament de Smaranda (Serafîmea) Gane (1826)*, în *Arrangements before the “Great Passage”. Testamentary Practices and their Implications (Western Europe and the Romanian Lands, 16th-19th CenturLHV)*, edited by George Lazăr, Σ Hartung-Gorre Publishers, Konstanz, 2023, p. 235-250;
11. Sorin Grigoruță, *Les médecins étrangers et leur role dans le développement sanitaire de la Moldavie (première moitié du XIXe siècle)*, dans *Hippocrate sans frontières. Soigner en terre étrangère au XIXe siècle*, sous la direction de Claire Fredj, Nathalie Sage Pranchère & Jérôme van Wijland, Presses Universitaires François Rabelais, Tours, 2024, p. 249-266;
12. Mihail Ciobanu, *The Ottoman Brăila after Adrianople – a plan, profiles and facades from 1830*, în *International Journal of Cartography*, p. 1-30. <https://doi.org/10.1080/23729333.2024.2353918>;

13. Liviu Brătescu, *At the Crossroad of Civilizations. Individuals and Families Reflected by Genealogy and Heraldry*, coordonatori Mihai-Bogdan Atanasiu, Tudor-Radu TIRON, Horvat Marian Alexandru, 2024, Hartung-Gorre Publishers, Konstanz;
14. Simion Alexandru Gavriș, *Lesser-Known Sources Regarding Nineteenth Century Moldavia: Service Records of Public Employees*, în *At the Crossroad of Civilizations. Individuals and Families Reflected by Genealogy and Heraldry*, edited by Mihai-Bogdan Atanasiu, Tudor-Radu Tiron, Konstanz, Hartung-Gorre Publishers, 2024, p. 151-161;
15. Simion Alexandru Gavriș, *Towards a History of Political Representation in 19th Century Romania: The Chamber of Deputies during the 1871-1875 Parliamentary Term*, în „Südost-Forschungen”, volume 82, 2023, p. 173-192;
16. Bogdan-Alexandru Schipor, *Grigore Niculescu-Buzești, Chargé d'Affaires of Romania in Riga During the Years Fateful for the Baltic States, 1939-1940*, în „Latvijas Universitātes Žurnāls. Vēsture”, Riga, No. 17 (2024), p. 66-79;
17. Bogdan-Alexandru Schipor, *In the Middle of the Whirlwind: Romania and Poland in the Tripartite Negotiations*, în „Studia Srodkowoeuropejskie i Bałkanistyczne”, Cracovia, Tom XXXIII, 2024, s. 95-112;
18. Flavius Solomon, *The Bessarabian Germans and Their Shifting Loyalties. From Tsarist Russia to Greater Romania (1914-1925)*, în *Rumänisch-Deutsche Spiegelungen. Die diskursive Darstellung Deutschlands und der Deutschen in Rumänien (1918-1940)*, Ovidiu Buruiană, Philippe Henri Blasen (Hgg.), Regensburg, Verlag Friedrich Pustet, 2024, p. 113-138;
19. Catherine Gibson, Anton Kotenko, Andrei Cușco, and Yoko Aoshima, „*Navigating the Eastern European Borderlands in the Aftermath of Russia's Invasion of Ukraine*” (ASI Conversation / Round Table), in „Acta Slavica Iaponica” (Sapporo, Japan), Volume 44 (2023), p. 145-166 [text publicat în martie 2024].

Director,